

Par aizdevumu nedeklarēšanu 2014. gadā – papildu nodokļi

Saskaņā ar izmaiņām likumā *Par iedzīvotāju ienākuma nodokli* 2014. gadā jaunas deklarācijas būs jāiesniedz gan uzņēmumiem, kas iepriekš izsnieguši aizdevumus fiziskām personām, gan tām privātpersonām, kas noteiktas naudas summas aizņēmušās no citām privātpersonām, arī par nākotnē izsniedzamiem un saņemtiem aizdevumiem. Turklāt laikus neiesniegta deklarācija nozīmēs šķiršanos no prāvas naudas summas

ikai novembra beigās pieņemti vairāki grozījumi likumā, kuros cita starpā paredzēts, ka privātpersonai, kura pēc 01.01.2014. aizņemsies no uzņēmuma vismaz 1500 eiro un nespēs to atdot 6 mēnešu laikā pēc atmaksas termiņa iestāšanās vai ja kopējais aizdevuma atmaksas termiņš būs garāks par 5 gadiem, turpmāk par šo summu būs jāmaksā iedzīvotāja ienākuma nodoklis (IIN) 24 % apmērā. Ja aizņēmējs turklāt ir uzņēmuma darbinieks, padomes vai valdes loceklis, parastajai IIN likmei papildus tiks piemērota vēl 22 % likme – tādat kopā veidojas visai iespaidīgs skaitlis – 46 %.

Savukārt privātpersonai par iepriekš no citas privātpersonas saņemtajiem aizdevumiem, kas pārsniedz 15 000 eiro, līdz 1. jūlijam jāiesniedz deklarācija VID. Pretējā gadījumā jāmaksā IIN 24 % apmērā no neatdotās summas.

„Lai gan ir saprotams, ka šādi grozījumi likumā pieņemti, lai cīnītos ar ēnu ekonomiku, tomēr neizpratni vieš fakts, ka tie stājas spēkā jau mēnesi pēc izsludināšanas, turklāt nenotiek plašas sabiedrības informēšanas kampaņa, kā tas bija, piemēram, nulles deklarācijas gadījumā,” saka Jānis Miltuzis, SIA Grant Thornton Rimess zvērināts advokāts. Viņaprāt, šie fakti met pamatīgu ēnu uz valsts labajām iecerēm, un bažas raisa arī fakts, ka par nedeklarēšanu tiek piemēroti augsti IIN procenti.

„Juristi un grāmatveži par šīm izmaiņām likumā ir informēti, taču ne visos gadījumos būtiskā informācija nonāks līdz uzņēmējam vai privātpersonai, uz ko deklarēšanās attieksies,” spriež J. Miltuzis.

Papildu finanšu slogs godīgajiem

Likuma izmaiņas, kas attiecas uz privātpersonām, kuras aizņēmušās naudu no uzņēmumiem (izņemot bankas), pirmajā mirklī šķiet loģiskas. Tādējādi būs iespējams cīnīties pret tiem negodprātīgajiem valdes locekļiem un darbiniekiem, kuri līdz šim izvairījās no IIN nomaksas, pastāvīgi aizņemoties no uzņēmuma un naudu, protams, nekad neatdodot. Taču medaļai ir arī otra puse.

J. Miltuzis norāda – krīzes laikā, kad bija teju neiespējami iegūt kredītu no bankas, diezgan daudzi izmantoja iespēju kādiem lielākiem mērķiem, piemēram, mašīnas iegādei vai remonta veikšanai, aizņemties līdzekļus no sava darba devēja vai citiem paziņām. Šādas izvēles iemesls bieži vien bija slihta kredītvēsture, nespēja nodrošināt bankas prasītos aizdevuma atmaksas nodrošinājumus u. c. Par nākotnē izsniedzamiem aizdevumiem jaunais regulējums nosaka: ja aizņēmējs nespēs laikā atdot šo parādu – šim cilvēkam nu būs jāmaksā par savu neatdoto summu IIN.

„Tas var raisīt situācijas, kad cilvēkam, kas jau tā nonācis finansiālās grūtībās, tiek uzlikts vēl papildu slogs,” komentē J. Miltuzis. Ciest var arī darba devējs – ja aizņēmējs neatmaksā parādu, IIN viņa vietā maksās uzņēmums, pēc tam mēģinot piedzīt attiecīgo summu no finanšu grūtībās nonākušā darbinieka.

Turklāt kā būtisks jaunums jāuzsver – likums arī paredz IIN piemērošanu samazinātu aizdevuma procentu maksājumiem. Tas nozīmē – ja aizdevuma procenti būs mazāki nekā Latvijas Bankas noteiktā

Jānis Miltuzis, zvērināts advokāts
www.grantthornton.lv

vidējā procentu likme kredītiem, tad atkal no starpības jāmaksā IIN.

Maksa par nezināšanu

Kā būtisks apstāklis jāuzsver, ka likuma grozījumos paredzēts, ka, neiesniedzot deklarāciju par aizņēmumiem, kas pārsniedz 15 000 eiro, noteiktajā termiņā, privātpersonai tiek piemērots IIN. Tas nekas, ka cilvēks nav zinājis par šādas deklarācijas nepieciešamību – nezināšana no atbildības, kā parasti, neatbrīvo.

„Šis nodoklis būtībā pilda soda naudas funkciju,” uzskata J. Miltuzis. Viņš atgādina, ka nulles deklarācijas neiesniegšanas gadījumā varēja sodīt vien administratīvi. Šajā gadījumā nedeklarēšana rada papildu nodokļu maksājumus. „Teorētiski var strīdēties, vai saskaņā ar LR Satversmi vispār drīkst par iepriekš saņemta aizņēmuma nedeklarēšanu uzlikt nodokli. Pie tam šāds nodoklis tiks piemērots neatkarīgi no tā, vai tas iepriekš jau bijis deklarēts nulles deklarācijā.”

Advokāts uzskata, ka izmaiņas ir pieņemtas steīgā un nepietiekamā mērā darītas zināmas sabiedrībai. „Ir labi, ka valsts cīnās ar ēnu ekonomiku, taču diemžēl daudzos gadījumos šie likuma grozījumi var nozīmēt arī būtiskus papildu nodokļu maksājumus godprātīgajiem valsts iedzīvotājiem,” viņš rezumē. ■